

Els terratinents de Reus a Riudoms són obligats a ajudar a bastir les muralles d'aquesta vila

Tomàs Capdevila, pvre.
(Introducció per Ezequiel Gort)

Sota aquest llarg títol, el prevere Tomàs Capdevila publicà al diari "Avui" —de Reus— (1) un document força important per la fàbrica de la Muralla de Riudoms, així com un breu comentari. Tot seguit transcrivim íntegre aquell article, precedit però, d'una introducció al tema per tal de situar millor els fets.

* * *

A la segona meitat del segle XIV, per causa de la llarga guerra amb Castella i davant el perill que suposava pels pobles l'estar desprovistos de muralles, Pere III manà bastir murs i valls per si venien els temps dolents en què davant la presència de l'enemic calia recloure's i defensar-se.

Als pobles del Camp, la primera notícia que per ara tenim és del gener del 1374, quan el paborde de la Seu marà fortificar la Selva del Camp, així com també se n'havien de fortificar d'altres llocs "...que dit lich de la Selva axí com altres del dit Camp sia murat e valleyat per tal que abla ajuda de Déu los habitants en aquella e altres viles sien guardats de tot mal e perill..." (2). Per tal de subvenir a les despeses d'aquelles obres, Pere III, el setembre d'aquest mateix any, concedia a diversos llocs del Camp el privilegi d'imposar un tall sobre els queviures per un espai de vint anys, mesura que fou contestada per l'arquebisbe per considerar que perjudicava la seva senyoria al Camp. Finalment —almenys ho sabem pel cas de Reus—, el nou impost va poder-se aplicar a partir del 1375 (3).

La situació econòmica per què passava el país era ben dolenta, essent de crisi a partir del 1380 —insolvència de la corona, fallida ban-

pals...—. En aquestes condicions, l'obligació de bastir muralles constituí una càrrega de la que tots els pobles se'n sentiren i que va provocar forces litigis com és ara el cas que ens ocupa.

Aleshores dins el terme de Riudoms hi havia, almenys, seixanta terratinents reusencs (4) que, com és natural, contribuïen a la fàbrica de la muralla de Reus i que per això, quan els riudomencs els demanaren llur participació econòmica, s'hi negaren.

El perquè de l'interès dels riudomencs en la col·laboració dels reusencs resta molt clar si observem el nombre de veïns que aleshores tenia Riudoms: La vila tenia estimats cent setanta-dos focs, i el nombre de terratinents reusencs no eren pas menys de seixanta. La qual cosa implica que els ingressos que havien de proporcionar els reusencs equivalia ben bé a més d'un terç de la recaptació normal de Riudoms.

Finalment, després de llargues i serioses disputes, arribaren a un acord el 23 de setembre del 1391: es tracta del document transcrit per Tomàs Capdevila i que reproduïm a continuació juntament amb el seu comentari, ben propi de la història romàntica.

E. G. J.

NOTES:

- (1) "Avui" núm. 315, del 4 de març del 1936, pàg. 1.
- (2) FORT, Eufemià. *Notícia històrica d'una singular institució medieval, La Comunitat de pobles del Camp de Tarragona*, pàg. 275.
- (3) Arxiu Històric Municipal de Reus. Protocolo. Manual de l'any 1387, s/f.
- (4) *Ibidem*.

Quan l'exèrcit castellà amenaçava amb una invasió les terres de Catalunya, gairebé totes les poblacions i els monestirs iniciaren l'obra gegantina dels murs de defensa, per tal de batre el coratge de l'enemic. Dóna bo de fullejar les determinacions dels consells catalans catorze-centristes, molts d'ells referents a les construccions de muralles i torres de defensa. Semblava, talment, com si hom veiés un flagell anorreador, en la invasió castellana, i tots els pobles es donaven la mà, per a ajudar-se, moguts per un neguit patriòtic i misteriós.

La vila de Riudoms feia molt de temps que freturava per a la construcció del seu mur. El fet, però, de tenir el seu terme molt ocupat pels homes de Reus, els quals es negaven a prestar ajuda a dita construcció, feia que les obres no acabessin d'enllestir-se mai. Finalment, després de serioses qüestions i disputes, el dia 23 de setembre de 1391 s'arribà a la conclusió de què els homes terratinents de Reus al terme de Riudoms —i n'eren molts— estaven obligats irremissiblement, a contribuir a l'obra del mur d'aquella vila.

En la data, suara apuntada, Berenguer Vives i Pere Salvat, testimonis; Berenguer d'Aiguayiva, Guillem Salvat i Ramon Pellicer, jurats de Riudoms, d'una part; i Jaume Rufiat i Arnau Bellvey, de Reus, d'altra part, varen pactar i establir les següents capitulacions: "Primera-ment. En lo any de nostre senyor MCCCLXXXI i III del mes de Septiembre so convingut entre Berenguer monet et Ramon pellicer, Guillem salvat de Riudoms e els altres

de Reus terestinentes en lo terme de Riudoms, de lobra del mur de Riudoms paguen e sien tenguts de pagar en totes les obres e missions del mur de Riudoms egualment axí com los homes del loch de Riudoms per la obra del mur e non per nengunes altres contribucions. Item, se convingueren los demunt dits que tots los jornals que tassen al mur ne sien fets per los homes de Riudoms. Item, convingueren los damunt dits que tots los jornals que sien fets ni de aqui avant se faran ab besties de qualquu natura sien a la obra del mur per los homes de Riudoms fets. Item, se convingueren los demunt dits que tota quarta de calcs nova es aforada xx diners e duu mes avant XIII diners per quarts que servescha al mur, et de tirar del forn al mur per quarta IIII diners. Item, se convingueren los demunt dits que tota somada de pedres i derena que tiren al mur sa taxat per los jornals desusts dits. Item, que los homes de Reus terestinentes, en lo terme de Riudoms puguen metre tots lurs rendes si mester les volen les quals colliran dins lo terme de Riudoms així com los habitants de Riudoms dins la villa de Riudoms e nengunes altres rendes". Redacta i firma les capitulacions el rector de Riudoms Bartomeu Benaignes.

La coneixença entre els homes de Reus i Riudoms, ensens que acabà la tivantor existent entre les dies poblacions, féu possible la construcció del mur que tancà amb pany i clau la formosa i trafegosa vila de Riudoms.

T. C.

